

L'organista ha trobat en l'orgue el vehicle ideal amb el qual recórrer el món, tot saltant a través de tots els estils musicals.

31 D'AGOST
CATEDRAL DE
WESTMINSTER
DE LONDRES

EN PORTADA

“L'ORGUE ÉS UNA GRAN MÀQUINA
CAPAÇ D'EMOCIONAR”

JUAN

DE
LA RUBIA

EL 16 D'ABRIL PASSAT A L'ESGLÉSIA DE SANTA MARIA DE POBLET ES VA PRESENTAR EL NOU DISC DE L'ORGANISTA DEDICAT A BACH I GRAVAT A L'ORGUE METZLER DEL MATEIX MONESTIR. I ARA L'ARTISTA INICIA UNA GIRA QUE EL PORTA A ACTUAR A LA CATEDRAL DE WESTMINSTER I GRANS ESCENARIS DE PARÍS I SANT PETERSBURG.

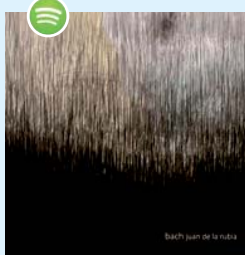
TEXT Javier Pérez Senz • FOTOGRAFIES Quim Roser

La naturalitat és una de les qualitats que defineixen la personalitat artística de l'organista Juan de la Rubia. Músic sempre honest amb les partitures que interpreta, defuig l'espectacle mediàtic que ofereixen alguns dels seus col·legues i sap emocionar el públic amb una rara combinació de rigor, fantasia, domini de l'estil i una expressivitat desbordant.

El nou disc de Juan de la Rubia, tocant el meravellós orgue de tribuna del monestir de Poblet, és una declaració d'amor i passió per la música de Johann Sebastian Bach. És el primer disc que dedica íntegrament al seu compositor de capçalera i pretén mostrar la varietat d'estils de la música de Bach: preludis, fugues, toques i corals; seleccionats amb voluntat d'oferir un retrat de l'esperit creatiu del genial compositor alemany, ocuparan la seva agenda de concerts els propers mesos. Amb actuacions en indrets com la catedral de Westminster i grans escenaris de París i Sant Petersburg, en una gira amb diverses actuacions a Catalunya.

JAVIER PÉREZ SENZ: Interpretar Bach en un lloc tan carregat de màgia i espiritualitat com és el monestir de Poblet deu ser una experiència fascinant...
Com va anar?

JUAN DE LA RUBIA: Sí, ha estat una experiència única. L'enregistrament es va realitzar el mes de novembre passat a l'orgue de tribuna del monestir, un instrument ideal per interpretar la música de Bach en particular i del repertori barroc alemany i francès en general. La nau té una màgia especial, una sensació de pau que va impressionar tot l'equip de l'enregistrament, amb Pere Casulleras com *tonmeister* de luxe. Hi ha una peça que en principi no era previst d'incloure en el disc. Es tracta del coral *Erbarm dich mein, o Herre Gott, BWV 721*, que va sorgir de manera inesperada durant les nits d'assaig. De fet, vàrem apagar tots els llums de la nau i vàrem encendre-hi només dues espelmes. Va ser impressionant. Semblava que el so sorgia de forma misteriosa de cada racó de la nau.

DEFENSAR EL PATRIMONI

♦ **Defenses amb passió la necessitat de divulgar el patrimoni musical amb cicles de concerts ambiciosos.**

És que no hi ha una programació seriosa amb l'orgue com a protagonista, se'n fan pocs concerts i no s'omplen, però hi ha molt públic. El Palau es mereix un cicle d'orgue ampli i variat que mostri la qualitat d'un instrument que és únic, singular i molt important, com n'hi ha pocs a Espanya. El problema dels concerts d'orgue és que moltes vegades ens fan por i abaixem molt el preu de les entrades, o es fan gratis, i així no es valora un repertori.

♦ **Com s'aconsegueix implicar més el públic en aquesta recuperació?**

Allà on s'han fet campanyes de restauració d'instruments en les quals participen els ciutadans, perquè la gent del poble sap que això que costa diners és patrimoni de tots i ho senten seu, assisteixen als concerts i omplen les esglésies en molts llocs. Però quan aquesta restauració cau del cel, pagada per l'Administració, no ho valoren.

IGOR CORTADELLAS

JPS: Quan veus en acció un organista, hi ha una dimensió camaleònica, ja que, a partir d'una tècnica bàsica, s'obre un ventall de recursos tècnics que cal anar adaptant a cada època, a cada estil, a cada peça i a cada instrument.

JDLR: És un inconvenient i alhora un avantatge per al músic, perquè et permet la possibilitat de ser més creatiu. El fet de tenir orgues diferents, d'haver de tocar repertoris diferents, adequats a cada instrument, el fet de tenir una història i un repertori tan immens, des de la música del Renaixement fins a les noves creacions, ens permet molta varietat, però en cada actuació has d'adaptar-te al tipus d'orgue. De vegades tens orgues històrics en els quals només pots tocar música ibèrica, o concerts de grans orgues en auditoris on has de tocar un repertori simfònic, però també incloure una mica de Bach; o tens concerts a la zona de Turíngia

1 DE NOVEMBRE
FAUST DE F.W.
MURNAU AL PALAU
DE LA MÚSICA
CATALANA

Juan de la Rubia a l'estació de França de Barcelona, síntesi d'eclecticisme artístic i tecnologia, dues constants en la vida de l'organista.

on si no toques Bach la vida no té sentit. I això que sembla una dificultat, i que ho és, també resulta un enriquiment per al músic, perquè et permet tenir aquesta rapidesa per adaptar-te a cada instrument. I això t'obliga a caminar a la recerca de la perfecció tècnica més gran possible. Tens l'oportunitat de convertir-te en un músic més versàtil.

JPS: Davant un repertori tan immens, evitar l'especialització no deu ser gens fàcil.

JDLR: Un pot decidir com a intèrpret ser com Ton Koopman i tocar només orgues barrocs alemanys, que són meravellosos, amb la qual cosa t'acabes acostumant a tocar un sol tipus d'instruments i un sol tipus de repertori, de manera que quan et canvien el repertori tens problemes. Però si tens aquesta versatilitat, el gust per altres colors, per adaptar-te a diferents instruments i a diversos repertoris, això em sembla sempre una riquesa.

JPS: Quan vas saber que no volies especialitzar-te en un únic repertori?

JDLR: Això ho vas veient amb el temps. Sóc una persona molt obsessiva per diferents repertoris, per èpoques i instruments concrets, i aquestes obsessions em duren una temporada: pot ser un any o quatre mesos de consagrar-me en cos i ànima a aquest repertori, però després canvio a un altre. I torno a Bach. Fa dos anys em va donar per Wagner i vaig estar fent i tocant transcripcions de fragments de les seves òperes. Però sempre torno a Bach, és una constant en la meua vida.

JPS: Què sents quan tornes a trobar-te amb un orgue del qual guardes un bon record?

JDLR: En recordes sensacions; és com quan has quedat amb un amic que fa temps que no veus, que potser no coneixes prou, però

CINEMA I SIMFONIES AMB ORGUE

L'orgue té públic si se'n fan propostes atractives i variades i no només concerts clàssics. Ho diu Juan de la Rubia, i ha quedat clar en els cicles de cinema que ha ofert al Palau. *“Després de l'èxit aquest any de Nosferatu, la temporada vinent farem una altra Nit de Halloween al Palau amb la projecció del Faust de Murnau amb música d'orgue en directe. Funciona molt bé i atreu nous públics. Però també l'orgue com a instrument simfònic pot crear afició. Tots els grans auditoris del món amb una orquestra de primera amb temporada estable tenen orgue a la sala; solament així poden fer bé el repertori per a orquestra amb acompanyament d'orgue: Simfonia Alpina i Zaratustra de Richard Strauss, Segona i Vuitena de Mahler, la Simfonia amb orgue de Saint-Saëns, concerts per a orgue i orquestra, etc. I fer aquestes obres amb un orgue electrònic és vergonyós, això mai no emocionarà. L'orgue electrònic és una màquina que no emociona, l'inrevés de l'orgue de tubs.”*

que saps que et queia bé, que tens ganes de veure'l perquè va haver-hi bon *feeling*. I aquestes hores prèvies que passem tot sols tocant l'orgue abans del concert és com un coneixement exprés.

JPS: De vegades fa la sensació que l'organista roman tan aïllat a la seva cabina que sembla que no nota la presència del públic.

JDLR: La sensació és que et falta aquest contacte, però alhora et proporciona altres avantatges, per exemple trobar-te tu sol davant el perill, davant l'orgue en tant que màquina, perquè m'agrada molt parlar de l'orgue com a gran màquina, com un avió, un vaixell o un tren, que es maneja des d'un espai relativament petit, com la cabina d'un avió. Amb una gran diferència; estàs conduint una gran màquina, però amb capacitat d'emocionar. És una màquina que produeix emocions.

JPS: ¿L'orgue mostra el camí per aconseguir la millor interpretació?

JDLR: Per descomptat, et diu per on pots anar i per on és millor no fer-ho. L'orgue és el millor professor. No és una relació unidireccional, ni un determinat instrument admet qualsevol recurs, qualsevol tècnica; és més, l'instrument et mostra el camí; hi ha una sèrie de normes i camins però no són dogmes. A l'hora d'interpretar, registrar, articular, has de tenir en compte l'estil de l'instrument: com es comporta, la pressió de l'aire, com respon. De vegades és duríssim, de vegades no, i quina acústica té i on està situat, perquè l'instrument no és solament l'orgue, és tota la sala. Cal veure com es comporta aquest orgue en cada peça.

JPS: Improvisar ha de ser per a un organista alguna cosa tan natural com respirar, com parlar. Però tampoc no deu ser senzill...

JDLR: Jo sóc professor d'improvisació per a pianistes i per a organistes a l'ESMUC. La improvisació per als organistes és una assignatura molt forta, la segona després d'interpretació, i hi donem molt valor. Improvisar és com parlar. Si dominem el llenguatge i sabem què vol dir cada paraula, podem improvisar. Doncs en el llenguatge musical passa el mateix. Cert és que en el cas de l'organista, la improvisació és un art viu, no s'ha perdut com passa amb el piano. Treballem la improvisació des d'un punt de vista pràctic, per enriquir la interpretació. Però el fet de tocar en misses, acompanyant la litúrgia, treballant al servei de l'Església per dotar la litúrgia d'una música de qualitat, sempre ha obligat l'organista a improvisar.

JPS: Com és la funció de l'organista en els serveis religiosos?

JDLR: La litúrgia és com un collaret de perles, cada perla és una part de la missa i la música, l'orgue és el fil que les uneix. Cada perla ha d'estar al seu lloc, i no té sentit queixar-te que el capellà no et deixa acabar una peça, has d'assumir que tu no ets el protagonista i que el ritme de la cerimònia té les seves pròpies lleis. La litúrgia té una dimensió teatral, però també té un ritme que no ve marcat per la música, sinó pel ritme de la litúrgia.

JPS: En aquest sentit, el teu treball com a organista de la Sagrada Família pot resultar a vegades una mica frustrant com a músic.

JDLR: Jo sóc el primer a qui agrada que m'escoltin, però, i això ho he après a la Sagrada Família, quan participes en una celebració amb tanta gent, amb tants capellans, amb tants celebrants, el cor, l'orgue... T'adones que fa falta un ritme i que l'organista no pot imposar-lo. Si estàs tocant en l'Ofertori, que dura tres minuts, una gran obra de Bach que en dura sis, podràs allargar-lo mig minut més, però no t'estaran esperant que acabis, perquè cau el ritme de la litúrgia. La música és preciosa, però el ritme cau. En la litúrgia protestant la música té una altra importància, però en la catòlica té una funció tècnica d'acompanyament, imprescindible, però no és el més important. ♪